

УДК 351:504

DOI: 10.35432/tisb322024319146

Тетяна Белошарка*аспірантка кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0000-0002-2103-0730>**e-mail: tatyana patrol@gmail.com*

МОДЕЛІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У статті розглянуті моделі та методи модернізації організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління в сфері екологічної безпеки України. Зроблений аналіз моделей організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління в сфері екологічної безпеки Іраку, Лівану, Сирії та Швейцарії. Запропоновано модель модернізації організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління в сфері екологічної безпеки для українського державотворення. Імплементация цих ідей може сприяти покращенню екологічної ситуації в Україні, забезпечити сталий розвиток і покращити якість життя населення.

Ключові слова: публічне управління, екологічна безпека, природокористування, екологізація, охорона природного середовища, громадські екологічні організації.

Tetiana Bieloshapka*PhD student ESI of Public Service and Administration**Odesa Polytechnic National University**<https://orcid.org/0000-0002-2103-0730>**e-mail: tatyana patrol@gmail.com*

MODELS OF MODERNIZATION OF THE ORGANIZATIONAL MECHANISM OF THE FUNCTIONING OF PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES IN THE SPHERE OF ENVIRONMENTAL SAFETY OF UKRAINE

The article examines models and methods of modernization of the organizational mechanism of the functioning of public administration entities in the field of environmental security of Ukraine. An analysis of models of the organizational mechanism of the functioning of public administration entities in the field of environmental security in Iraq, Lebanon, Syria and Switzerland was made. Examining the situation in Ukraine the analysis of acts of the Cabinet of Ministers, which provide the conducting of experiments for 2019-2022, was provided. It was concluded that as a methodical approach to evaluating the effectiveness and efficiency of experiments in public management, an approach to understanding the quality of management as a complex of the parameters of its validity, effectiveness and efficiency can be applied. The purpose of evaluating the effectiveness and efficiency of experiments is to reveal the decision-making necessary to move to the next stage of the management cycle of the experiment.

Currently, Ukraine is going through difficult times - the war. We have considered and advise to implement effective models in the field of environmental security of countries that have already had military actions on their territory and currently have an improved situation in the field of environmental security.

Keywords: public management, environmental security, nature management, ecologisation, natural environment protection public experiment.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Незадовільний стан навколишнього природного середовища в світі та в Україні, а також усі ризики, загрози та небезпеки, які несуть погіршення стану довкілля, сьогодні є найактуальнішими питаннями публічного управління в розвинутих державах світу. Збереження довкілля та пошук ефективної природоохоронної політики є найгострішою проблемою людства. Посилюється загроза не тільки здоров'ю та добробуту людини, а й взагалі, життю на Землі.

Як свідчить досвід розвинутих країн світу, проводити ефективну екологічну політику в державі досить важко навіть за умов процвітаючої економіки в базисі цієї держави. Тому вдосконалення ратифікованого міжнародною спільнотою екологічного законодавства здійснюється не тільки на законодавчому, але й на рівні нормативно-правового регулювання відносин в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки. Виходячи з цих позицій, мета публічного управління природокористуванням полягає в реалізації положень природоохоронного законодавства, в налагодженні контролю за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів з охорони природи, раціонального використання природних ресурсів [11].

Актуальність теми дослідження визначена місцем та роллю екології у сучасному науковому доробку, пов'язаному з концепцією сталого розвитку. Як свідчить досвід розвинутих країн, будь-якій державі важко проводити ефективну екологічну політику. Таке твердження чинне навіть за умов функціонування процвітаючої економіки [1, 5]. Тому вдосконалення ратифікованого міжнародним співтовариством екологічного законодавства здійснюється не лише на законодавчому рівні, а й на рівні нормативного регулювання відносин у сфері використання природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки. Актуальність цієї наукової роботи підкреслено також практичним значенням системи публічного управління природокористуванням, дотримання вимог природоохоронного законодавства, встановлення контролю за дотриманням екологічної безпеки, забезпечення ефективних і комплексних заходів щодо охорони природи, раціонального використання природних ресурсів. Зокрема, в Україні має місце подвоєння наглядових функцій між Мінекології та Мінагрополітики [3]. Це питання також потребує нагального вирішення.

Публічне управління екологією, як однією з важливих сфер сталого розвитку, зводиться до правового врегулювання відповідного змісту теоретичної та практичної проблематики. Суб'єктами такого врегулювання є державні органи, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання. Їх діяльність спрямована на забезпечення ефективного використання природних ресурсів, охорону навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки уповноваженими особами (фізичними та юридичними особами) на засадах дотримання вимог природоохоронного законодавства, запобігання можливому погіршенню екологічної ситуації та захист прав громадян до екологічно чистих умов проживання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Упродовж останніх років Верховна Рада України та Кабінет Міністрів України досить систематично приймали закони та постанови щодо охорони навколишнього природного середовища, але ці закони практично не виконувалися з ряду об'єктивних та, подекуди, з досить суб'єктивних причин [2, 4, 6].

При огляді Конституції та законів України, можна визначити вичерпний перелік обов'язків, які покладаються на громадян, у тому числі у сфері екології. Так, стаття 66 Конституції України зобов'язує громадянина "не заподіювати шкоду природі, культурній спадщині, відшкодовувати завдані ним збитки" [16]. Обов'язки ж громадян у галузі охорони навколишнього природного середовища визначено у статті 12 Закону України "Про охорону

навколишнього природного середовища” [20].

А. Мельник та О. Оболенський – одні з найбільш відомих науковців галузі державного управління, що виділяють нове на той час поняття «публічне управління» та зосереджують увагу на цьому. Ними визначено, що публічне управління зорієнтоване на реалізацію публічних інтересів і включає такі складники, як державне управління (суб’єктом є органи державної влади) і громадське управління (суб’єктом є громадські інституції) [15, 23].

Серед знаних науковців, які досліджують інше предметне поняття «державна екологічна політика», «механізм публічного управління», його класифікацію та основні положення: М. Андрієнко [7], В. Бакуменко [13], Н. Малиш [18], О. Мягченко [19], В. Сахаєв [22], О. Сосніна [13], В. Шако [7], В. Шевчук [22] та інші.

На думку М. Андрієнко та В. Шако державна екологічна політика – це складова політики держави, що відображає сукупність її цілей і завдань у сфері екології, які формуються політичною системою держави відповідно до її соціального призначення і реалізуються нею за допомогою певних механізмів [7].

На думку В. Бакуменка та О. Сосніна, державна екологічна політика – це політика суспільства, спрямована на охорону навколишнього природного середовища, раціональне використання та відтворення природних ресурсів, зберігання та розвиток довкілля забезпечення нормальної життєдіяльності й екологічної безпеки людини [13, с. 183-184].

Як вважає Н. Малиш, державна екологічна політика – це сукупність засобів і заходів, пов’язаних із впливом суспільства на природу і спрямованих на забезпечення екологічно збалансованого розвитку і цивілізованості. Екологічну політику треба розуміти як координуючу першооснову, яка формує і приводить у рух ресурси підприємства (організації), для досягнення цілей у сфері раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища і забезпечення екологічної безпеки за допомогою політичних, економічних, юридичних, освітніх та інших заходів [18].

О. Мягченко дає визначення державній екологічній політиці як системі заходів, пов’язаних із запобіганням негативним впливам суспільства на природу [19].

В. Сахаєв та В. Шевчук розглядають державну екологічну політику як розробка пріоритетів на перспективу з урахуванням здоров’я населення і збільшення тривалості життя, відтворення рослинного і тваринного світу, збереження екологічного, генетичного і матеріального базису, природної, історичної спадщини і культури [22].

На даний час відбувається активний пошук ефективних механізмів і засобів публічного управління в сфері екологічної безпеки України, про що свідчать дослідження таких вчених: А. Жихарева [14, с. 112] та інші.

На екологізації публічного управління робить акцент А. Жихарева, вона вказує, що особливої уваги заслуговує поняття “екологізація публічного управління” та зазначає, що під поняттям екологізації мається на увазі прийняття рішень та запровадження заходів, спрямованих на досягнення кращих результатів у будь-якій сфері чи галузі суспільства із одночасним прагненням до збереження якості навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки [14, с. 112].

Механізмом публічного управління займаються такі вчені сучасності, як Г. Буканов [9], Т. Радчук [21].

На думку Г. Буканова механізм державного управління у сфері формування та реалізації екологічної політики виступає як система інструментів, функціональними завданнями якої є: нормативно-правове регулювання у сфері захисту довкілля; структурно-функціональне й організаційно-управлінське забезпечення контролю та моніторингу в екологічній сфері; сприяння сталому розвитку держави, суспільства й територій [9, с. 30].

Т. Радчук розглядає поняття механізму публічного управління як сукупність політичних, економічних, організаційних, мотиваційних та правових засобів впливу суб’єкту

управління (органів публічної влади та місцевого самоврядування) на об'єкти управління [21, с. 126].

За спільною думкою цих авторів, значення кожного з механізмів публічного управління різняться в залежності не стільки від суб'єктивних наукових поглядів, скільки від спрямованості його застосування в системі публічного управління.

Чималий внесок у дослідження аспектів публічної екологічної політики та екологічного законодавства зроблено у працях Д. Ветвицького [10], О. Лазора [17] та інших.

У праці «Розвиток державної екологічної політики України в умовах глобалізації» Д. Ветвицький вивчає державну екологічну політику як комплекс засобів і заходів, спрямованих державою на охорону та оздоровлення довкілля, ефективне поєднання природокористування і природоохорони та забезпечення нормальної життєдіяльності громадян, який має два виміри – нормативний і регуляційний [10].

За визначенням О. Лазора, управління в галузі екології та природних ресурсів означає вплив суспільства на довкілля, зокрема на його охорону, раціональне використання та відтворення, а управління як процес у сфері екології та природних ресурсів означає правомірність відповідних інституцій: державних, самоврядних та громадських – здійснювати ті чи інші функції [17].

Досліджуючи державне управління з позицій соціального, економічного й екологічного розвитку, С. Домбровська, В. Коврегін, А. Помаза-Пономаренко, О. Колесов зазначають, що механізмом формування державного управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем доцільно вважати комплекс методів та інструментів державного впливу у сфері охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування, розвитку «зеленої» економіки й покращення добробуту громадян [12, с. 43].

На думку В. Бірюкова екологічна безпека є складовою національної безпеки України, тобто це такий стан розвитку суспільних правовідносин і відповідних їм правових зв'язків, за яких держава визнає своїм завданням забезпечення ефективного державного управління охороною навколишнього природного середовища шляхом створення системи досконалого, повного та адекватного контролю екологічного стану довкілля, раціональним використанням природних ресурсів та безпекою життєдіяльності людини, яка потребує чіткої конституціоналізації в чинному законодавстві України [8, с. 235].

М. Сьомич вважає, що публічне управління є відносно новим інструментом реалізації владних повноважень для вітчизняних реалій, в якому змістовно відзначається гармонійне поєднання державного управління з місцевим самоврядуванням, співпраці органів влади з різними громадськими об'єднаннями, професійними співтовариствами, бізнес- і громадськими організаціями [24, с. 46].

Таким чином, здійснений аналіз науково-літературних джерел дозволив охарактеризувати ряд визначень поняття «державна екологічна політика», надані деякими науковцями. Дослідники розглядають цю дефініцію досить різним чином. Тому на часі немає єдиного підходу щодо тлумачення зазначеного терміну.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення підходів щодо оцінки ефективності моделей модернізації організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління в сфері екологічної безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Освітнє та наукове забезпечення формування і реалізації національної екологічної безпеки це розроблення методологічних основ та запровадження безперервної екологічної освіти, що сприятиме успішній реалізації національної екологічної безпеки. Складові екологічної безпеки України, як екологічна освіта для сталого розвитку, програма екологічної освіти в рамках державних освітніх програм для дошкільних навчальних закладів, для загальноосвітніх навчальних закладів та вищих навчальних закладів I—IV рівнів акредитації, програм післядипломної освіти та курсової перепідготовки фахівців

є критерієм успішності реалізації Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року. Швидкими темпами має розвиватися всеохоплююча екологічна просвіта та виховання підростаючого покоління шляхом підтримки діяльності позашкільних закладів освіти, еколого-натуралістичних центрів та природничих секцій Центрів дітей та юнацтва.

Модернізація організаційного механізму функціонування суб'єктів публічного управління в сфері екологічної безпеки України є критично важливим питанням. Ось кілька ключових аспектів впливу та перспектив такої модернізації:

Вплив модернізації:

1. Покращення ефективності управління: Сучасні технології та інноваційні управлінські практики можуть значно підвищити ефективність у сфері екологічної безпеки. Це може включати вдосконалення систем моніторингу, підвищення швидкості реагування на екологічні загрози та зменшення бюрократії.

2. Зменшення екологічних ризиків: Модернізація може сприяти кращому управлінню ризиками, пов'язаними з забрудненням навколишнього середовища, і допомогти в запобіганні екологічним катастрофам.

3. Підвищення прозорості та підзвітності: Нові механізми можуть забезпечити кращий контроль за діяльністю органів публічного управління, зменшивши корупційні ризики та підвищивши довіру громадськості.

4. Оптимізація ресурсів: Сучасні інструменти управління дозволяють ефективніше використовувати наявні ресурси, що може призвести до економії коштів та підвищення якості екологічних послуг.

5. Інтеграція з міжнародними стандартами: Модернізація може допомогти Україні в гармонізації національного законодавства та практик з міжнародними стандартами екологічної безпеки, що сприятиме інтеграції у міжнародне співтовариство.

Перспективи модернізації:

1. Розвиток цифрових технологій: Впровадження систем управління даними, таких як GIS (географічні інформаційні системи), системи раннього попередження та платформи для збору екологічних даних, можуть значно покращити ефективність управлінських процесів.

2. Покращення законодавства та нормативно-правової бази: Оновлення законодавства та адаптація нових стандартів можуть забезпечити кращу регуляцію та контроль над екологічною діяльністю.

3. Підвищення професійної кваліфікації кадрів: Інвестиції в навчання та підвищення кваліфікації працівників органів публічного управління сприятимуть покращенню якості управлінських рішень.

4. Громадське залучення та участь: Залучення громадськості до процесів прийняття рішень та моніторингу може підвищити прозорість і сприяти більш ефективному управлінню екологічною безпекою.

5. Міжнародне співробітництво: Співпраця з міжнародними організаціями та країнами може допомогти в обміні досвідом, впровадженні кращих практик та отриманні технічної допомоги.

Обчислення впливу громадських екологічних організацій (ГОЕО) є складним завданням, яке зазвичай вимагає використання якісних і кількісних методів аналізу. Хоча точне математичне моделювання всіх аспектів впливу може бути складним, існують певні підходи і формули, які можуть бути використані для оцінки впливу на основі конкретних показників.

1. Політичний і законодавчий вплив

Формула для оцінки законодавчого впливу представлена так:

Законодавчий вплив = $\frac{\text{Кількість успішно впроваджених пропозицій}}{\text{Загальна кількість запропонованих змін}} \times 100\%$

Кількість успішно впроваджених пропозицій: Це кількість змін або нових законопроектів, які були прийняті або реалізовані завдяки діяльності організації.

Загальна кількість запропонованих змін: Це кількість всіх пропозицій або змін, які організація подала.

2. Соціальний вплив

Формула для оцінки зміни екологічної свідомості:

Соціальний Вплив=Зміна рівня екологічної свідомості (опитування)/Початковий рівень екологічної свідомості×100%

Зміна рівня екологічної свідомості: Різниця між рівнем екологічної свідомості до і після кампанії (може бути отримана через опитування).

Початковий рівень екологічної свідомості: Рівень екологічної свідомості до проведення кампанії.

3. Екологічний вплив

Формула для оцінки екологічних покращень:

Екологічний Вплив=Зменшення рівня забруднення (в одиницях)/Вартість реалізації проекту

Зменшення рівня забруднення: Кількість зменшених одиниць забруднюючих речовин (наприклад, викидів CO₂ або інших забруднювачів).

Вартість реалізації проекту: Загальна вартість проекту або ініціативи, що призвела до покращення екологічного стану.

4. Економічний вплив

Формула для оцінки економії ресурсів:

Економічний Вплив=Економія ресурсів (в одиницях або вартість)/Витрати на проект

Економія ресурсів: Кількість ресурсів, зекономлених завдяки реалізації проекту (може бути виражена в грошовому еквіваленті).

Витрати на проект: Загальні витрати на реалізацію екологічної ініціативи.

5. Інституційний вплив

Формула для оцінки впливу на управлінські практики:

Інституційний Вплив=Кількість вдосконалених практик/Кількість рекомендованих змін×100%

Кількість вдосконалених практик: Кількість нових або вдосконалених управлінських практик або стандартів, впроваджених завдяки діяльності організації.

Кількість рекомендованих змін: Кількість всіх рекомендованих змін або вдосконалень.

6. Міжнародний вплив

Формула для оцінки участі в міжнародних ініціативах:

Міжнародний Вплив=Кількість міжнародних проектів/Загальна кількість проектів×100%

Кількість міжнародних проектів: Кількість проектів, в яких організація брала участь на міжнародному рівні.

Загальна кількість проектів: Кількість всіх проектів, реалізованих організацією.

Обчислення впливу громадських екологічних організацій за допомогою формул допомагає кількісно оцінити їхню діяльність і результати. Важливо пам'ятати, що вплив цих організацій може бути складним і багатограним, тому важливо використовувати різні показники і методи для повного розуміння їхнього внеску в екологічну безпеку і управління.

Таким чином, модернізація організаційного механізму публічного управління в сфері екологічної безпеки має потенціал значно поліпшити ситуацію в цій сфері, зменшити екологічні ризики та забезпечити більш сталий розвиток. Важливо продовжувати дослідження і впровадження інноваційних рішень для досягнення цих цілей.

Необхідно налагодити виробництво виховних та соціальних природоохоронних

програм на телебаченні, забезпечити підготовку публікацій, видання спеціальних інформаційних випусків, буклетів, бюлетенів. Подальший розвиток та підтримка неурядових організацій сприятимуть активізації екологічного руху в Україні, поширенню міжнародних зв'язків для спільного розв'язання екологічних проблем, обміну інформацією, знаннями та досвідом, а отже формуванню свідомого громадянського суспільства на засадах сталого розвитку.

В даний час Україна переживає скрутні часи – війна. Ми розглянули і радимо імплементувати дієві моделі в сфері екологічної безпеки країн, які вже мали воєнні дії на своїй території і на даний час мають поліпшену ситуацію у сфері екологічної безпеки.

Модель 1 – Ірак: В Україні можуть бути корисними деякі підходи та стратегії, які використовуються в Іраку для вирішення екологічних проблем і підтримки процесу державотворення в післяконфліктний період. Ось кілька можливих ініціатив та практик, які можна імплементувати в українське законодавство у сфері екологічної безпеки, виходячи з досвіду Іраку:

1. Відновлення і охорона навколишнього середовища. Проекти з відновлення екосистем: Розробка і реалізація національних і локальних проектів з відновлення природних ресурсів, таких як очищення забруднених територій, відновлення лісів та боротьба з ерозією ґрунтів. Це може включати використання міжнародного досвіду і технологій для очищення води і ґрунтів.

2. Просвіта і залучення громади. Екологічні освітні програми: Впровадження освітніх програм, спрямованих на підвищення екологічної обізнаності серед громадян. Це можуть бути програми для шкіл, університетів і загального населення, що навчають принципам сталого розвитку і охорони навколишнього середовища.

Залучення місцевих громад: Організація місцевих ініціатив з охорони навколишнього середовища, які включають місцевих жителів у процес відновлення і догляду за природними ресурсами. Це може допомогти створити відчуття спільної відповідальності за стан довкілля.

3. Сприяння миротворчим процесам. Екологічні ініціативи як інструмент соціального згуртування: Використання екологічних проектів для сприяння соціальному згуртуванню та миротворчим процесам. Наприклад, спільна діяльність з відновлення природних ресурсів може допомогти відновити довіру між різними громадами.

4. Взаємодія з державними і міжнародними організаціями. Співпраця з урядом: Активна співпраця з урядовими структурами для розробки і реалізації екологічної політики, яка відповідає потребам країни і враховує міжнародні зобов'язання. Це може включати розробку нових законів і регуляцій, що стосуються охорони навколишнього середовища.

Міжнародна підтримка: Залучення міжнародних організацій і донорів для фінансування екологічних проектів і програм. Це може включати отримання грантів, технічну допомогу і обмін досвідом з іншими країнами.

5. Моніторинг та звітність. Системи моніторингу екологічної ситуації: Розробка системи моніторингу і звітності щодо екологічної ситуації в країні. Це може включати публікацію даних про стан довкілля, що дозволить громадськості і уряду краще розуміти екологічні проблеми і оцінювати ефективність заходів.

6. Екологічні норми і стандарти. Встановлення екологічних стандартів: Введення чітких екологічних стандартів і норм для промисловості, сільського господарства та інших секторів, що допоможе зменшити негативний вплив на навколишнє середовище.

7. Підтримка сталого розвитку. Сталий розвиток міст і сіл: Розробка і реалізація планів сталого розвитку для міст і сіл, що включає енергозбереження, сталий транспорт і збереження природних територій.

Стимулювання сталих практик: Запровадження податкових пільг і інших стимулів для компаній і організацій, які впроваджують екологічно чисті технології і практики.

8. Підтримка і розвиток місцевих ініціатив. Фінансування місцевих проектів: Надання

фінансової підтримки для реалізації екологічних ініціатив на місцевому рівні, що дозволяє громадам безпосередньо впливати на покращення екологічної ситуації в їхніх регіонах.

9. Залучення волонтерів. Організація волонтерських акцій: Організація волонтерських акцій з очищення територій, висадження дерев та інших екологічних заходів, що можуть залучити громадськість до активної участі в охороні навколишнього середовища.

Залежно від конкретних потреб і контексту в Україні, ці стратегії можуть бути адаптовані для ефективної реалізації та забезпечення позитивного впливу на екологічну ситуацію та державотворення.

Модель 2 – Ліван: Для України може бути корисним імплементувати деякі екологічні практики та стратегії, які використовуються в Лівані. Ось кілька можливих підходів і ініціатив, що можуть бути впроваджені в українське законодавство у сфері екологічної безпеки:

1. Управління відходами. Ініціативи з переробки відходів: Впровадження та розширення програм з роздільного збору та переробки відходів, аналогічних тим, що реалізуються в Лівані. Це включає створення інфраструктури для збору і переробки різних типів відходів, таких як пластик, папір і органічні відходи.

Програми з нульових відходів: Розробка програм, спрямованих на зменшення обсягу відходів, що потрапляють на сміттєзвалища, шляхом заохочення використання повторно і зменшення упаковки.

2. Збереження водних ресурсів. Управління водними ресурсами: Впровадження ефективних стратегій управління водними ресурсами, включаючи технології збереження води, очищення і повторного використання стічних вод. Це особливо важливо для регіонів з обмеженими водними ресурсами.

Освітні кампанії: Проведення освітніх кампаній для населення щодо раціонального використання води і боротьби з водними забрудненнями.

3. Екологічна освіта і підвищення обізнаності. Екологічні програми: Розробка національних і локальних освітніх програм, спрямованих на підвищення екологічної обізнаності. Це може включати навчальні курси для шкіл, університетів і громадських організацій.

Інформаційні кампанії: Проведення публічних кампаній для підвищення розуміння важливості екологічних проблем серед населення.

4. Зелена інфраструктура. Розвиток зелених зон: Впровадження політик для створення і підтримки зелених зон у містах і селах. Це може включати плани по озелененню, створенню парків та інших зелених територій, що сприяють поліпшенню якості життя і здоров'я громадян.

5. Управління екологічними ризиками. Оцінка екологічних ризиків: Розробка механізмів для оцінки та управління екологічними ризиками, включаючи моніторинг забруднення повітря, води та ґрунтів.

Планування на випадок надзвичайних ситуацій: Розробка планів реагування на екологічні надзвичайні ситуації, такі як аварії на промислових об'єктах або природні катастрофи, з метою швидкого і ефективного реагування.

6. Міжнародна співпраця. Участь у міжнародних ініціативах: Активна участь у міжнародних екологічних ініціативах і програмах. Співпраця з міжнародними організаціями для обміну досвідом, отримання технічної допомоги і фінансування екологічних проектів.

7. Підтримка сталих практик у сільському господарстві. Сталий агрономічний підхід: Впровадження сталих агрономічних практик, таких як органічне землеробство, для зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та покращення якості ґрунтів.

Захист агроєкосистем: Розробка політик для захисту агроєкосистем від деградації та забруднення.

8. Екологічне управління будівництвом. Зелене будівництво: Розробка і впровадження

стандартів для зеленого будівництва і екологічного дизайну. Це може включати використання енергоефективних технологій, матеріалів і практик для зменшення екологічного впливу будівель.

9. Підтримка громадських екологічних ініціатив. Фінансова підтримка: Надання фінансової підтримки для громадських організацій і ініціатив, які реалізують екологічні проекти та програми. Це може включати гранти, субсидії та інші форми фінансування.

Впровадження цих стратегій може допомогти Україні вирішити екологічні проблеми, підтримати сталий розвиток і покращити якість життя громадян. Важливо адаптувати ці підходи до конкретних умов і потреб України для досягнення максимального ефекту.

Модель 3 – Сирія: В Україні можуть бути корисними деякі практики і стратегії, які використовуються в Сирії для вирішення проблем у сфері екологічної безпеки, особливо в умовах постконфліктного відновлення. Ось кілька можливих підходів і ініціатив, які можна імплементувати в українське законодавство в сфері екологічної безпеки:

1. Відновлення природних ресурсів. Реабілітація екосистем: Впровадження національних програм з відновлення природних екосистем, що постраждали від забруднення, деградації чи військових дій. Це може включати очищення забруднених територій, відновлення лісів і водно-болотних угідь.

Управління водними ресурсами: Розробка і впровадження програм для відновлення водних ресурсів, таких як очищення рік і озер, відновлення водоносних горизонтів і забезпечення сталого використання води.

2. Управління відходами і забрудненням. Системи управління відходами: Розробка і реалізація ефективних систем для збору, переробки і утилізації відходів. Це може включати запровадження роздільного збору, побудову нових сміттєзвалищ і центрів переробки.

Очищення забруднених територій: Реалізація проектів по очищенню територій, забруднених токсичними відходами, що можуть бути результатом промислових аварій або військових конфліктів.

3. Підтримка громадських ініціатив. Залучення громадськості: Підтримка місцевих екологічних ініціатив, що включають громади в процеси відновлення і охорони навколишнього середовища. Це може включати організацію волонтерських акцій, навчання та освітні програми.

Фінансова підтримка: Надання грантів і фінансової підтримки для організацій і ініціатив, що займаються екологічними проектами на місцевому рівні.

4. Освіта і підвищення обізнаності. Екологічні освітні програми: Впровадження освітніх програм, що навчають принципам екологічної безпеки і сталого розвитку. Це може бути реалізовано через школи, університети і громадські організації.

Публічні інформаційні кампанії: Проведення кампаній для підвищення обізнаності населення про екологічні проблеми та способи їх вирішення.

5. Міжнародна співпраця. Співпраця з міжнародними організаціями: Активне залучення до міжнародних ініціатив і проектів з відновлення екологічного стану. Співпраця з міжнародними агентствами і донорами для отримання технічної допомоги і фінансування.

Обмін досвідом: Використання міжнародного досвіду і технологій для вирішення екологічних проблем, зокрема досвіду країн, що постраждали від конфліктів.

6. Управління екологічними ризиками. Оцінка екологічних ризиків: Розробка і впровадження механізмів для оцінки і управління екологічними ризиками, включаючи оцінку впливу діяльності людини на довкілля і підготовку планів реагування на екологічні надзвичайні ситуації.

Створення планів на випадок надзвичайних ситуацій: Розробка і реалізація планів реагування на екологічні катастрофи, що включають як природні, так і техногенні катастрофи.

7. Залучення приватного сектора. Стимулювання приватних інвестицій:

Запровадження інструментів для залучення приватного сектора до екологічних ініціатив, таких як податкові пільги для компаній, що впроваджують екологічні практики і технології.

Партнерство з бізнесом: Сприяння партнерству між державним і приватним секторами для реалізації екологічних проектів.

8. Екологічні норми і стандарти. Встановлення екологічних стандартів: Введення чітких стандартів і норм для захисту навколишнього середовища, які допоможуть контролювати і зменшувати забруднення та інші негативні впливи.

Моніторинг і контроль: Запровадження систем моніторингу і контролю за дотриманням екологічних норм і стандартів.

9. Сталий розвиток міст і сіл. Планування сталого розвитку: Розробка планів сталого розвитку для міст і сіл, що включають екологічні аспекти, такі як енергозбереження, управління водними ресурсами та збереження природних територій.

Підтримка зелених ініціатив: Заохочення створення і підтримки зелених зон, таких як парки і сквери, що сприяють покращенню якості життя.

Впровадження цих практик може допомогти Україні ефективно вирішувати екологічні проблеми, підтримувати сталий розвиток і покращити якість життя населення. Важливо адаптувати ці підходи до конкретних умов України і забезпечити їх ефективну реалізацію.

Модель 4 – Швейцарія: Імплементация практик і концепцій, які використовуються в Швейцарії, може бути корисною для покращення українського законодавства в сфері екологічної безпеки. Ось кілька ідей, які можна розглянути для впровадження в Україні:

1. Розвиток і впровадження стратегій сталого розвитку. Національні стратегії сталого розвитку: Розробка і впровадження комплексної національної стратегії сталого розвитку, яка включає екологічні, соціальні та економічні аспекти. Швейцарія має такі стратегії, які допомагають забезпечити узгодженість політик і заходів на всіх рівнях.

2. Посилення екологічного моніторингу та звітності. Система моніторингу якості довкілля: Впровадження системи моніторингу, подібної до тієї, що існує в Швейцарії, для відстеження і публікації даних про якість повітря, води, ґрунтів і рівень забруднення. Це може включати створення публічних платформ для доступу до екологічної інформації.

3. Екологічне управління відходами. Покращене управління відходами: Розробка і впровадження ефективних систем управління відходами, включаючи роздільний збір, переробку і утилізацію відходів. Можна також запровадити системи фінансових стимулів для населення і бізнесу, які сприяють зменшенню відходів і їх переробці.

4. Зелені зони і екологічна інфраструктура. Розвиток зелених зон: Впровадження політик для створення і підтримки зелених зон у містах і селах. Це може включати програми з озеленення, збереження природних територій і створення екологічних коридорів.

5. Залучення громадян і просвіта. Освітні програми і кампанії: Розробка національних освітніх програм і кампаній для підвищення екологічної обізнаності серед населення. Це може включати інтеграцію екологічної освіти в шкільні та університетські програми, а також організацію публічних інформаційних кампаній.

6. Інновації і технології. Підтримка екологічних інновацій: Заохочення розвитку і впровадження екологічних технологій і інновацій через державні програми підтримки, гранти і податкові пільги. Це може включати підтримку стартапів у сфері екологічних технологій та інновацій у сфері відновлювальної енергетики.

7. Екологічні норми і стандарти. Уніфікація екологічних норм: Розробка і впровадження чітких екологічних стандартів і норм для різних галузей, що допоможе забезпечити їх дотримання та зменшити екологічний вплив.

8. Взаємодія з міжнародними організаціями. Співпраця з міжнародними партнерами: Активна участь у міжнародних екологічних ініціативах і проектах, що дозволить Україні використовувати міжнародний досвід і ресурси для покращення екологічної ситуації в країні.

9. Фінансові стимули для екологічних ініціатив. Податкові пільги і гранти:

Запровадження податкових пільг і грантів для компаній і організацій, які впроваджують екологічно чисті технології, реалізують проекти з відновлення природних ресурсів або зменшують свій екологічний слід.

10. Залучення громадян до процесу прийняття рішень. Участь громадськості: Розробка механізмів для більшої залученості громадськості в процесі прийняття екологічних рішень, включаючи громадські слухання, консультації та інші форми участі.

Імплементация цих ідей може сприяти покращенню екологічної ситуації в Україні, забезпечити сталий розвиток і покращити якість життя населення. Важливо враховувати специфіку українського контексту та адаптувати ці практики відповідно до місцевих умов і потреб.

Адаптація для України.

1. Створення або посилення екологічних агентств. Розвиток спеціалізованих органів: Створити або посилити державні агентства або міністерства, які б відповідали за екологічні питання, такі як Міністерство екології та природних ресурсів, яке б координувало державні екологічні ініціативи.

2. Інтеграція екологічних питань в державну політику. Впровадження екологічних стандартів: Інтегрувати екологічні стандарти і практики в усі сфери державного управління, забезпечити дотримання екологічних норм на всіх рівнях.

3. Посилення міжнародної співпраці. Співпраця з міжнародними організаціями: Залучати міжнародних партнерів для реалізації екологічних проектів і обміну досвідом. Це може включати отримання технічної допомоги, фінансування і впровадження міжнародних стандартів.

4. Громадська участь і партнерство. Підтримка громадських ініціатив: Сприяти співпраці з громадськими організаціями, які займаються екологічними питаннями. Залучати місцеві громади до реалізації екологічних проектів і ініціатив.

5. Освіта і підвищення обізнаності. Екологічні освітні програми: Впроваджувати екологічні освітні програми на всіх рівнях, починаючи зі шкіл і закінчуючи професійними курсами для державних службовців.

Імплементация цих моделей може допомогти Україні покращити ефективність державної служби в сфері екології, забезпечити більш ефективне управління екологічними ресурсами та підтримувати сталий розвиток.

Модернізація екологічної політики та державної служби в Україні може бути значно підкріплена досвідом і методами, що використовуються в Сирії, Лівані та Швейцарії. Ось як конкретні підходи з цих країн можна адаптувати для покращення екологічного управління в Україні:

1. Ірак. 1. Відновлення природних ресурсів. Методи модернізації для України:

Національні програми відновлення:

Розробка стратегій відновлення: В Україні необхідно створити комплексні програми для відновлення природних ресурсів, що постраждали від забруднення або війни. Це може включати відновлення екосистем, очищення забруднених територій і реабілітацію водних ресурсів.

Приклади реалізації: Розпочати проекти відновлення ґрунтів у зонах з високим рівнем забруднення, таких як зони навколо великих промислових центрів і постраждалих від аварій.

Покращення інфраструктури:

Ремонт і модернізація: Впроваджувати модернізацію інфраструктури для підтримки екологічних ініціатив, таких як очищення річок і створення нових систем водопостачання.

Управління водними ресурсами:

Інвестиції у водну інфраструктуру: Зосередити увагу на оновленні і підтримці інфраструктури для забезпечення доступу до чистої води і ефективного використання водних ресурсів.

2. Інтеграція екологічних ініціатив в державне управління

Методи модернізації для України:

Інституційні зміни:

Створення спеціалізованих органів: Розглянути можливість створення або посилення спеціалізованих органів з охорони навколишнього середовища, які будуть відповідальні за реалізацію екологічних політик і контролю за їх дотриманням.

Покращення координації: Забезпечити ефективну координацію між різними державними органами, які займаються екологічними питаннями.

Залучення міжнародних партнерів:

Співпраця з міжнародними організаціями: Інтенсифікувати співпрацю з міжнародними організаціями та донорськими фондами для отримання технічної допомоги та фінансування екологічних проєктів.

Обмін досвідом: Вивчати і впроваджувати міжнародні практики в сфері екологічного управління, які можуть бути адаптовані до українських умов.

Розробка екологічних політик:

Створення національних планів: Розробити національні екологічні плани і стратегії, що включають конкретні цілі і завдання для покращення екологічної ситуації в країні.

3. Управління відходами

Методи модернізації для України:

Системи управління відходами:

Запровадження нових стандартів: Впровадити нові стандарти для управління відходами, зокрема для роздільного збору і переробки відходів.

Будівництво інфраструктури: Інвестувати в будівництво нових сміттєзвалищ і переробних заводів, що відповідають сучасним екологічним вимогам.

Освіта та підвищення обізнаності:

Освітні кампанії: Розвивати освітні кампанії для населення щодо важливості правильного управління відходами і екологічних практик.

4. Екологічний моніторинг та контроль

Методи модернізації для України:

Моніторинг якості довкілля:

Створення систем моніторингу: Розвивати системи моніторингу для оцінки якості повітря, води і ґрунтів, що дозволяє оперативно реагувати на екологічні проблеми.

Аналіз і звітність: Впровадити механізми для збору і аналізу даних про екологічний стан, а також регулярне публікування звітів для забезпечення прозорості.

Контроль за дотриманням норм:

Підвищення контролю: Посилити контроль за дотриманням екологічних норм і стандартів через перевірки і санкції для порушників.

5. Фінансування екологічних ініціатив

Методи модернізації для України:

Державне фінансування:

Виділення бюджету: Забезпечити державне фінансування для реалізації екологічних проєктів і ініціатив.

Залучення інвестицій:

Публічно-приватні партнерства: Розвивати публічно-приватні партнерства для залучення інвестицій в екологічні проєкти.

Гранти і донори: Активно шукати гранти і фінансову підтримку від міжнародних донорів для реалізації важливих екологічних проєктів.

2. Ліван: Управління відходами та громадські ініціативи. Методи модернізації для України:

Управління відходами:

Системи роздільного збору: Впровадити національні програми для роздільного збору відходів і переробки. Це може включати встановлення контейнерів для різних типів відходів і розвиток інфраструктури для їх переробки.

Побудова нових сміттєзвалищ: Розвивати інфраструктуру для утилізації відходів, включаючи сучасні сміттєзвалища і заводи з переробки.

Громадські ініціативи:

Підтримка місцевих організацій: Надати фінансову і технічну підтримку для місцевих громадських організацій, що займаються екологічними проектами.

Залучення волонтерів: Організувати волонтерські акції для очистки територій і проведення екологічних кампаній.

3. Сирія: Відновлення природних ресурсів та управління екологічними ризиками. Методи модернізації для України:

Реабілітація екосистем:

Розробка національних планів відновлення: Україна може створити програми для відновлення екосистем, що постраждали від забруднення і деградації, таких як лісові масиви, річки і водоносні горизонти.

Фінансування проектів: Потрібно забезпечити фінансування для відновлення природних ресурсів, включаючи державні та міжнародні гранти.

Оцінка і управління екологічними ризиками:

Системи моніторингу: Запровадження систем моніторингу для оцінки екологічних ризиків, таких як забруднення повітря і води.

Плани реагування: Розробити плани реагування на екологічні катастрофи, такі як аварії на промислових об'єктах або природні катастрофи.

4. Швейцарія: Інтеграція екологічних стандартів та міжнародна співпраця. Методи модернізації для України:

Інтеграція екологічних стандартів:

Встановлення чітких екологічних норм: Розробити і впровадити екологічні норми і стандарти для різних секторів, таких як промисловість, сільське господарство і транспорт. Забезпечити контроль за їх дотриманням через державні органи.

Енергетична ефективність: Запровадити стандарти для енергозбереження та зменшення викидів, які допоможуть покращити екологічну ситуацію в країні.

Міжнародна співпраця:

Співпраця з міжнародними організаціями: Активно співпрацювати з міжнародними екологічними організаціями для отримання технічної допомоги та фінансування екологічних проектів.

Обмін досвідом: Залучати міжнародний досвід для вдосконалення національної екологічної політики і практик.

Детальніші кроки для реалізації модернізації в Україні.

1. Створення або посилення екологічних агентств.

Реформа державних органів: Розглянути можливість створення нових або посилення існуючих екологічних агентств, таких як Міністерство екології та природних ресурсів, щоб зосередитися на управлінні екологічними питаннями.

Компетенції і ресурси: Забезпечити агентства необхідними ресурсами та технічними засобами для ефективного виконання їхніх функцій.

2. Запровадження системи моніторингу і контролю

Моніторинг якості довкілля: Розвивати системи моніторингу якості повітря, води і ґрунтів, щоб забезпечити точну інформацію для прийняття рішень.

Контроль за виконанням норм: Запровадити системи контролю для перевірки дотримання екологічних стандартів і норм.

3. Розробка і реалізація освітніх програм

Екологічна освіта: Включити екологічні теми в навчальні програми для шкіл і університетів. Розвивати курси і тренінги для підвищення обізнаності про екологічні питання.

Публічні кампанії: Запустити інформаційні кампанії для підвищення екологічної свідомості серед населення.

4. Залучення приватного сектора і громадськості

Стимули для бізнесу: Впровадити податкові пільги та інші стимули для бізнесу, що інвестує в екологічні технології та сталий розвиток.

Громадська участь: Заохочувати участь громадськості в екологічних ініціативах через волонтерські програми та громадські проекти.

5. Фінансування і підтримка екологічних проектів

Фінансування проектів: Створити механізми для фінансування екологічних проектів, включаючи державні гранти і партнерство з міжнародними організаціями.

Дослідження і розробки: Інвестувати в дослідження і розробки нових технологій для покращення екологічної ситуації.

Адаптація цих підходів може допомогти Україні модернізувати екологічну безпеку, забезпечити ефективне управління природними ресурсами і сприяти сталому розвитку. Важливо адаптувати ці методи до специфічних умов і потреб України для досягнення максимального ефекту.

Висновки. Отже, вирішення екологічних проблем та безпеки людини потребує негайних рішень з боку органів публічного управління, а саме територіальних громад, ці управлінські рішення мають бути спрямовані на успішне вирішення комплексної проблематики екологічного розвитку нашої держави, яка в останні десятиліття може бути визначена як украй актуальна. Екологізація системи громадського адміністрування є ознакою його реалій, і, з огляду на думку провідних учених, вона має стійкий тренд до поглиблення з метою зміни основних суб'єкт-об'єктних зв'язків та впливів у механізмах громадського управління сучасного часу.

Публічне управління в галузі екології має бути спрямоване на гармонізацію взаємодії суспільства та природи, а також на визначення загальної відповідальності держави та суспільства. Охорона навколишнього середовища має бути пріоритетом для громадськості та місцевих громад.

Екологічна ситуація в Україні потребує залучення широкого кола населення до розв'язання екологічних проблем, тісної взаємодії з громадськими екологічними організаціями, підтримки їх ініціативи та конкретних пропозицій, що відповідає і передбачено екологічним законодавством України та Організацією Конвенції.

Практичне значення представленого авторського наукового дослідження полягає у підведенні основ та окресленні підходів до моделей та методів модернізації публічного управління в одній зі сфер сталого розвитку, а саме в сфері екології. Теоретичні здобутки та висвітлена у статті можуть в подальшому використовуватися для розвитку та поглиблення концепції сталого розвитку, а також для напрацювання переліку інституційних норм, направлених на відновлення екологічної безпеки України. Необхідність такого відновлення, спричинена масштабною військовою агресією Росії та викликана проблематикою прогнозованої невизначеності видів і масштабів подальших екологічних руйнувань.

Література

1. Holynska O., Bieloshapka T., Kuspliak H., Kholod M. Genesis of public administration of sustainable development in the field of environmental security. *Cuestiones Politicas*. 2023. Vol. 41 (76). P. 592-610. Журнал WoS. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/39801>
2. Salnikova, O., Kulak, N., Usachenko, O. Evaluation of the effectiveness of implementation blockchain technology in public administration. *International Journal of Innovative*

Technology and Exploring Engineering, 2019, 8(9), стр. 1710–1713

3. Samofatova, V., Slatvinska, M., Rodchenko, I., Mordovets, M., Orlova, V. Management of innovative costs of public administration institutions.. International Journal of Recent Technology and Engineering, 2019, 8(3), стр. 3173–3177

4. Shynkaruk, L., Ivanchenkova, L., Kychko, I., Melnyk, Y., Ovcharenko, T. Managing the economy's investment attractiveness of the state as a component of international business development. International Journal of Management, 2020, 11(5), стр. 240–251

5. Zelinska, H., Andrusiv, U., Daliak, N., Dovgal, O., Lagodienko, V. Sustainable development: Trends in Ukraine and the world Journal of Environmental Management and Tourism, 2021, 12(5), p. 1179–1187 doi: [https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7\(39\).01](https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7(39).01).

6. Аналітично-інформаційний бюллетень КМУ. URL : <http://www.info-kmu.com.ua>

7. Андрієнко М. В., Шако В. С. Сутність державної екологічної політики на загальнодержавному та регіональних рівнях. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2016. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1051> (дата звернення: 29.09.2024).

8. Бірюков В. В. Державне управління реформуванням природоохоронної системи: закордонний досвід для України. Теорія та практика державного управління. 2018. № 2 (61). С. 235-242.

9. Буканов Г. М. Механізми державного управління у сфері формування і реалізації екологічної політики. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. Вип. 20. С. 26-31.

10. Ветвицький Д.О. Розвиток державної екологічної політики України в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Акад. муніцип. упр. К., 2010. 20 с.

11. Голинська О. В., Белошанка Т. В. Актуалізація публічно-управлінської проблематики в екологічній сфері : світовий та вітчизняний виміри. Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди. 2020. Вип. 2 (58). С. 181-187. URL: <http://ap.kh.ua/index.php/apdu/article/view/440/602>

12. Домбровська С. М., Коврегін В. В., Помаза-Пономаренко А. Л., Коленов О. М. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем. Харків : НУЦЗУ, 2017. 244 с.

13. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю.П. Сурміна. НАДУ, 2010. 820 С.

14. Жихарева Г. Б. Умови та тенденції екологізації державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2014. № 8.: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_8_11 (дата звернення: 21.06.2022).

15. Зеленков А. В. Управління органами державної влади та місцевого самоврядування з використанням стандартів якості та організаційних моделей. Економіка та управління національним господарством. 2018. Вип. 23. С. 73-81.

16. Конституція України: прийнята на V сесії ВР України 28.06.1996 р.: зі змінами відповідно до Закону України від 01.01.2020 р. - №27-IX. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 30.09.2024).

17. Лазор О.Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики: організаційно-правові засади: монографія. Львів: Ліга-Прес, 2003. 542 с.

18. Малиш Н. А. Ефективні механізми формування державної екологічної політики : монографія. К. : К.І.С., 2011. 348 с.

19. Мягченко О.П. Основи екології : підруч. для вищ. навч. закладів. Київ, 2010. 312 с.

20. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від

26.06.1991 р. № 1268- XII: із змінами згідно із законом України від 10.07.2022 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 30.09.2024).

21. Радчук Т. М. Класифікація механізмів публічного управління інноваційним розвитком економіки. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. Вип. 19. С. 124-127.

22. Сахаєв В. Г., Шевчук В. Я. Економіка і організація охорони навколишнього середовища : підручник. К. : Вища школа, 1995. 272 с.

23. Семенчук Т. Б. Сущность категории «публичное администрирование» и предпосылки ее формирования. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 42. С. 386–390. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetr_2013_42_64 (дата звернення: 29.09.2024)

24. Сьомич М. Особливості сучасних моделей публічного управління. Аспекти публічного управління. 2019. № 4. Т. 7. С. 44-52.

References

1. Holynska O., Bieloshapka T., Kuspliak H., Kholod M.. Genesis of public administration of sustainable development in the field of environmental security. Cuestiones Politicas. 2023. Vol. 41 (76). P. 592-610. Журнал WoS. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/cuestiones/article/view/39801>

2. Salnikova, O., Kulak, N., Usachenko, O. .Evaluation of the effectiveness of implementation blockchain technology in public administration. International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering, 2019, 8(9), pages. 1710–1713

3. Samofatova, V., Slatvinska, M., Rodchenko, I., Mordovets, M., Orlova, V. Management of innovative costs of public administration institutions.. International Journal of Recent Technology and Engineering, 2019, 8(3), стр. 3173–3177

4. Shynkaruk, L., Ivanchenkova, L., Kychko, I., Melnyk, Y., Ovcharenko, T. Managing the economy's investment attractiveness of the state as a component of international business development. International Journal of Management, 2020, 11(5), стр. 240–251

5. Zelinska, H., Andrusiv, U., Daliak, N., Dovgal, O., Lagodiienko, V. Sustainable development: Trends in ukraine and the world Journal of Environmental Management and Tourism, 2021, 12(5), p. 1179–1187 doi: [https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7\(39\).01](https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7(39).01).

6. Analychno-informatsiynyy biulleten KМУ. URL : <http://www.info-kmu.com.ua>

7. Andriienko M. V., Shako V. S. Sutnist derzhavnoi ekolohichnoi polityky na zahalnoderzhavnomu ta rehionalnykh rivniakh. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. 2016. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1051> (data zvernennia: 29.09.2024).

8. Biriukov V. V. Derzhavne upravlinnia reformuvanniam pryrodookhoronnoi systemy: zakordonnyi dosvid dlia Ukrainy. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. 2018. № 2 (61). S. 235-242.

9. Bukanov H. M. Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia u sferi formuvannia i realizatsii ekolohichnoi polityky. Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini. 2020. Vyp. 20. S. 26-31.

10. Vetvytskyi D.O. Rozvytok derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy v umovakh hlobalizatsii : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.02. Akad. munitsyp. upr. K., 2010. 20 s.

11. Holynska O. V., Bieloshapka T. V. Aktualizatsiia publichno-upravlinskoi problematyky v ekolohichnii sferi : svitovyi ta vitchyzniani vymiry. Publichne upravlinnia: tradytsii, innovatsii, hlobalni trendy. 2020. Vyp. 2 (58). S. 181-187. URL: <http://ap.kh.ua/index.php/apdu/article/view/440/602>

12. Dombrovska S. M., Kovrehin V. V., Pomaza-Ponomarenko A. L., Koliienov O. M. Derzhavne upravlinnia u sferi bezpeky sotsialno-ekoloho-ekonomichnykh system. Kharkiv :

NUTsZU, 2017. 244 s.

13. Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia / uklad.: Yu.P. Surmin, V.D. Bakumenko, A.M. Mykhnenko ta in.; za red. Yu.V. Kovbasiuka, V.P. Troshchynskoho, Yu.P. Surmina. NADU, 2010. 820 S.

14. Zhykharieva H. B. Umovy ta tendentsii ekolohizatsii derzhavnoho upravlinnia. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. 2014. № 8.: URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_8_11 (data zvernennia: 21.06.2022).

15. Zelenkov A. V. Upravlinnia orhanamy derzhavnoi vlady ta mistsevoho samovriaduvannia z vykorystanniam standartiv yakosti ta orhanizatsiinykh modelei. Ekonomika ta upravlinnia natsionalnym hospodarstvom. 2018. Vyp. 23. S. 73-81.

16. Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na V sessii VR Ukrainy 28.06.1996 r.: zi zminamy vidpovidno do Zakonu Ukrainy vid 01.01.2020 r. - №27-IKh. . URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (data zvernennia: 30.09.2024).

17. Lazor O.Ia. Derzhavne upravlinnia u sferi realizatsii ekolohichnoi polityky: orhanizatsiino-pravovi zasady: monohrafiia. Lviv: Liha-Pres, 2003. 542 s.

18. Malysh N. A. Efektyvni mekhanizmy formuvannia derzhavnoi ekolohichnoi polityky : monohrafiia. K. : K.I.S., 2011. 348 s.

19. Miahchenko O.P. Osnovy ekolohii : pidruch. dlia vyshch. navch. zakladiv. Kyiv, 2010. 312 s.

20. Pro okhoronu navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha : Zakon Ukrainy vid 26.06.1991 r. № 1268- XII: iz zminamy zghidno iz zakonom Ukrainy vid 10.07.2022 r. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (data zvernennia: 30.09.2024).

21. Radchuk T. M. Klasyfikatsiia mekhanizmiv publicnoho upravlinnia innovatsiynym rozvytkom ekonomiky. Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini. 2020. Vyp. 19. S. 124-127.

22. Sakhaiev V. H., Shevchuk V. Ya. Ekonomika i orhanizatsiia okhorony navkolyshnoho seredovyscha : pidruchnyk. K. : Vyshcha shkola, 1995. 272 s.

23. Semenchuk T. B. Sushchnost katehoryy «publychnoe admynystryrovanye» y predposylky ee formyrovannia. Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti. 2013. № 42. S. 386–390. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2013_42_64 (data zvernennia: 29.09.2024)

24. Somych M. Osoblyvosti suchasnykh modelei publicnoho upravlinnia. Aspekty publicnoho upravlinnia. 2019. № 4. T. 7. S. 44-52.